

Noget paa dem, og skulle de Andre trænges tilstede, da seer det sandelig sort ud, og dette maa ogsaa være et Bevis for, at Almeenvellet fordrer en saadan Lov. Jeg har været tilstede, hvor en Godseier har sagt: I skulle holde Deres Ræser fra Fæsteforholdet mellem Godseieren og Bonden. Jeg troer, at naar jeg eller andre Bondevener skulle holde vore Ræser derfra, saa maa det Samme gælde om enhver anden Mand, der har anbefalet eller vil fremføre en Fæstelov, og det maa altsaa ogsaa gælde om de Lovkyndige, der have anbefalet Forslaget, og om Ministrene, thi ogsaa fra Ministerbordet har det jo været anerkjendt, at en saadan Lov maatte komme. Det var jo rart, om Godseierne saadan kunde sige: Alle skulle holde deres Ræser derfra, thi vi ere de Rette, med hvem der skal underhandles; det kan jo forresten ogsaa være det Samme, om de sige det, thi vi vide jo Alle, at Ræser have Intet at betyde; man siger jo ofte, at En har faaet en Ræse, og jeg haaber, at Inngen, der har Kjærlighed til Folket og Fædrelandet, paa Grund af denne Udtalelse vil afholde sig fra at fremme denne Sag. Med disse Bemærkninger skal jeg for Dialektet slutte.

Bligen-Sinecke: Den ærede Indenrigsminister, som saa ligefrem og uforholdent gjorde Rede for sit og sine Collegers Forhold til Fæstefagen, udtalte ikke, hvorvidt den Enighed, der efter hans Sigende var tilstede mellem ham og dem om, at der ikke i denne Session kunde foretages Noget til Fæstevæsenets Fremme, strakte sig saavidt, at hans øvrige Colleger samstemmede med ham i hans Opfattelse af, hvad der passende kunde lægges til Grund for en Fæstelov; det er imidlertid overordentlig vigtigt at vide, hvorvidt der er Dverestemmelse i saa Henseende tilstede, thi derpaa vil det meget beroe, hvorledes Ministeriet i dets Hæelhed staaer til denne Sag. Dette skal jeg dog ikke forfølge videre for Dialektet. Hvad selve det foreliggende Forslag angaaer, saa skal jeg villig indrømme, at der saavel i som udenfor Thinget er anvendt saa megen Skarpsindighed og Dygtighed paa dette Forslag, at vistnok de Fleste kunne have en fast Anskuelse

om, hvad der ligeoverfor det skal gøres, og jeg vil ogsaa indrømme, at det er bearbejdet med saa megen Omhu, at jeg ikke troer, det, hvis det blev til Lov, vilde medføre noget pecuniært Tab for Godseierne. Dette Lovforslag indeholder to Ting; den ene er den bestemte Hensigt at fremme Fæstegodsets Overgang til Selveiendom — og det anseer jeg for en berømmelig Hensigt, for Noget, vi Alle maae være enige om at stræbe hen til — den anden er den Maade, hvorpaa Overgangen skal foregaae, nemlig ved Expropriation, og det i et Omfang, hvori vi ikke tidligere have kjendt den her i Landet, medens man dog, som den ærede Rigsdagsmand for Maribo Amts 4de Valgfreds (Monrab) sagde, har kjendt saadanne Expropriationer i mange andre Lande i en endnu langt større Udstrækning. Denne Expropriation er det, som forhindrer mig fra at stemme for dette Lovforslag og for et hvilket som helst Lovforslag, hvori noget Lignende forekommer. Jeg anseer Fæstegodsets Overgang til fri Eiendom for at være af saa stor Betydning, at jeg troer, det er enhver fremsynet Regjerings Pligt at gjøre Alt hvad der staaer i dens Magt for at fremme denne Overgang, ja jeg anseer endog denne Pligt for saa stor, at jeg troer, Regjeringen bør fremme denne Sag, selv om det ikke altid kan lade sig gjøre med det Gode. Jeg antager imidlertid, jeg troer og ønsker, at Sagen kan udføres med Lempe; thi naar vi see hen til hvad der i de sidste Aar er virket, saa ville vi finde, at de blandt Godseierne, der have interesseret sig for Fæstegodsets Overgang til Selveiendom, fortrinsviis have været de yngre. Det er den yngre Generation af Godseiere, der har arbejdet derpaa, og heri ligger en Antydning af, at deres Tal, der ville arbejde til denne Sags Fremme, Dag for Dag vil blive forøget. Men, siger man, det er godt nok, at de Yngre gjøre det, men der er mange Ældre — og ogsaa nogle Yngre, — som ikke ville det; der er de „onde“ Godseiere, som man kalder dem; hvad skulle vi gjøre ved dem? Vi maae dog gjøre Noget for ogsaa at bringe dem i Gang; man ansører, at der af dem skal findes Adskillige hist og her i Landet, og især henpeger man paa Tjen som en